

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

LEK

toneelspel in twintig scènes,
vrij naar de gelijknamige roman van Wim Geysen

door

Rit Geysen

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2007

Nr.2400

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ZES tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *LEK* op te voeren moet de naam van auteur *RIT GEYSEN* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1997/220/34
ISBN 978-90-385-05190

© 1997 Toneelfonds J. Janssens/Rit Geysen
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

Men kan het stuk spelen met een minimale bezetting van 6 acteurs; 2 vrouwen, 4 mannen. De acteurs moeten dan wel verschillende types kunnen neerzetten. Indien gewenst, kunnen sommige rollen ook onder meer acteurs verdeeld worden. Vertrekkend vanuit de kleinst denkbare bezetting van 6 acteurs, kunnen volgende personages door de acteurs worden gecombineerd:

Acteur 1 (jonge man) : Joseph Timmermans, vader Timmermans.

Acteur 2 (man) : Psychiater Verwee, gevangene (Dickie)

Acteur 3 (man) : Gevangene (Stavros), leraar, Karel (bewaarder), procureur.

Acteur 4 (man) : Gevangene (Eno), François Legrelle (huisvriend), advocaat De Swert.

Acteur 5 (vrouw) : Prostituée (Musti), maatschappelijk assistente (Veerle), Joegoslavisch dienstmeisje (Cèsca)

Acteur 6 (vrouw) : Moeder Timmermans, prostituée (Laila)

DECOR

Afhankelijk van de regievisie, is minimaal nodig: een gevangenis (hek bvb), een tafel en minimum vier stoelen (+eventueel boekenrek), enkele kussens, een ijzeren bed.

BELICHTING EN GELUID

Een degelijke technische ploeg is belangrijk om de overgang van flash-back naar actualiteit duidelijk te maken. Sommige achtergrondgeluiden zijn onontbeerlijk voor de sfeer van het stuk.

REGIE

De meeste regieaanwijzingen zijn opgenomen in de tekst. Uiteraard zijn die vatbaar voor interpretatie, afhankelijk van regievisie en achteursaanbod.

KORTE INHOUD

Joseph Timmermans, een eerstejaarsstudent architectuur, belandt in de psychiatrische afdeling van de gevangenis. Hij is geobsedeerd door twee onderwerpen: de bijbel en water. Door middel van flash-backs, monologen en dialogen wordt het verleden van Joseph duidelijker, en ook de reden waarom hij in de gevangenis belandde: de moord op een prostituee. Pas op het einde van het stuk vallen alle puzzelstukjes uit zijn leven in een duidelijk patroon.

THEMA

Centraal in Lek staat een psychiatrische patiënt, die in de loop van zijn leven diverse trauma's ontwikkelde die uiteindelijk tot een moord leiden. De behandeling van die patiënten in de gevangenis-psychiatrie vormt een tweede rode draad. In de marge wordt ook de wereld van de prostitutie belicht, de impact van de opvoeding op de ontwikkeling van kinderen en de (on)schendbaarheid van het juridisch apparaat.

OPEENVOLGING SCENES

- Scène 1 :** Allen (zwarte pakken) - Joseph
Commissieleden
- Scène 2 :** Joseph
Eerste monoloog in cel.
- Scène 3 :** Joseph - maatschappelijk assistente
Opkuisen cel - inlichten Joseph.
- Scène 4 :** Verwee - Joseph - leraar
Eerste kennismaking + tests + flash-backs schooltests.
- Scène 5 :** Leraar - Joseph
Eerste schooldag
- Scène 6 :** Joseph - Karel
Brief Laila + Duif + boeken + brief.
- Scène 7 :** Moeder - Cèsca
Kater + Cèsca uitleg spel Joseph
- Scène 8 :** Joseph - De Swert - gevangenen (3)
Bekendmaking statuut - nieuwe cel (overgang commentaar) + kennismaking gevangenen.
- Scène 9 :** Musti - Laila
Eerste ontmoeting straat
- Scène 10 :** Joseph - Stavros - Dickie
Schrijven brief Laila + voorlezen antwoord Laila (brief gooien)
- Scène 11 :** Moeder - Cèsca - Joseph - Legrelle (overigen in coulissen)
Verjaardagsfeestje.
- Scène 12 :** Dickie - Stavros - Joseph - Legrelle
Verhaal pedofilie Dickie + flash-backs Legrelle.
- Scène 13 :** Musti - Laila
Verhaal lederen ondergoed + eerste ontmoeting Joseph.
- Scène 14 :** De Swert - Joseph - Karel
Wachten op commissie + uitslag.
- Scène 15 :** Verwee - Joseph
Verhalen relatie vader + Laila.
- Scène 16 :** Laila - Joseph - Musti
Voorlezen bijbel + commentaar Musti.
- Scène 17 :** Vader Timmermans
Telefoongesprekken.
- Scène 18 :** Laila - Joseph
Mama? + moord
- Scène 19 :** Procureur - De Swert - Verwee - Commissielid
Discussie vervroegde vrijlating Joseph.
- Scène 20 :** Joseph
Eindmonoloog : 1 dag vrij.

BESCHRIJVING PERSONAGES

Joseph Timmermans : Een twintiger van het eerder artistieke type (architectuurstudies). Zenuwachtig, overemotioneel type, die verschillende tics ontwikkelt naargelang de progressie van zijn ziekte. Speelt verschillende stadia van zijn leven, waaraan make-up en kostumering moeten worden aangepast.

Dertienjarige jongen: Korte broek, wit hemdje en witte sportkousen, glanzende schoenen, 'braaf' truitje, haar in middenstreepje plat gekamd, onthaarde benen...

Student: Stijlvolle verschijning, jeans, zwarte koltrui, vest, haar in moderne snit (eventueel nonchalant met gel.)

Gevangene: Jeanskledij, haar verward, bleker en ziekelijker...

Vader Timmermans : (afhankelijk van regiekeuze idem acteur Joseph.) Vijftiger, zelfzeker en arrogant. Gespeeld joviaal indien dit geld opbrengt, perfect gekleed in klassiek pak, met overjas, hoed en bril.

Psychiater Verwee : Rustige, eerder zelfvoldane kerel die zich niet laat intimideren. Glimlacht zelden, en dan nog zuinig. Het 'koele' type. Draagt boven een klassieke broek, hemd en das een witte doktersjas.

Advocaat De Swert : Verward, kruiperig ventje van onbestemde leeftijd. Zenuwachtig, snel pratend en bewegend. Draagt klassiek pak, brillette (dat telkens rechtgezet wordt) Plat gekamd haar, eventueel zuinig snorretje.

Leraar : Autoritair, dictatoriaal type. Draagt een klassieke broek met overhemd (opgerolde mouwen) en een das die wat losgeknoopt is. Toont zelden geduld en nog minder medeleven met zwakkere leerlingen. Heeft een spraak-tic: ja, hm...

Legrelle : Het afgeborstelde, glatte en sluwe type. Draagt chique merkkledij, is perfect gekapt en straalt misdadigheid uit... (enkele zware ringen?) Spreekt overdreven correct Nederlands, op een wat lijzige toon.

Moeder Timmermans : Het nouveau-riche-type: een alcoholiekster die haar imago tracht hoog te houden, zonder succes overigens. Verschijnt één scène in dure negligé, met verward haar en uitgelopen make-up; in een tweede scène komt ze op het podium in dure avondkledij (iets té overdreven sexy), met speciaal kapsel en dito make-up.

Cèscà : Naïef, gehoorzaam Kroatisch dienstmeisje, maar met een warm hart voor Joseph. Kort, zwart rokje, wit bloesje, diensterschortje. Haar simpel achteruit in knot.

Musti : Harde, gemene prostituee. Zwarte lederen broek, zwart topje, zwarte lederen vest, kettingen, opvallende oorbellen, zware make-up. Spreekt dialect. Rookt.

Laila : Prostituee, maar van het vrouwelijke type: rode kanten blouse, kort gebloemd rokje, netkousen, hoge hakken...

Karel : (bewaarder) Goedhartige, joviale man, met brede gebaren en een bulderende stem.
Draagt cipierskledij.

Gevangene Dickie : Dikke, slijmerige gluiperd met Noord-Nederlands accent. Draagt gevangeniskledij: jeansbroek en hemd + vuil-grijs, bezweet onderhemdje tijdens sportoefeningen. (scène 10)

Gevangene Stavros : Luidruchtige Griek die praat in een vulgair dialect. Draagt een jeansbroek met open jeanshemd of mouwloos T-shirt (borsthaar - tatoeages)
Agressief indien uitgedaagd, maar goedhartig van aard.

Gevangene Eno : Leider van de cel. Heeft slechts één oog. (make-up of lapje) Het keiharde type, de koele kikker. Gevangeniskledij. (jeans, met opgerolde mouwen.)

Veerle : (maatschappelijk assistente) Fris, jong en enthousiast meisje. Onopvallende kledij.
(Lange, nonchalante rok, losse trui)

Procureur + commissie : Afgeborstelde, naamloze en anonieme personen, in nietszeggende donkere (mantel) pakken. Zonder emotie, bureaucratie in karikatuur.

SCENE 1

(Vijf acteurs staan in zwarte pakken vooraan op het podium. Zij dragen grijze classeurs die uitpuilen van diverse documenten. Achteraan bevindt zich achter een hek, in een hoekje, Joseph Timmermans, ineengedoken op de grond. Hard wit licht op voorste straat, zachte puntspot op Joseph. Gedurende de eerste scène verandert de belichting. Faden vooraan, intensiveren achteraan. Personages vooraan spreken monotoon, bladeren in hun dossiers en murmelen. Tekst zelf wordt boven het publiek starend opgedreund.)

ADMINISTRATIE 1 : Uit psychologisch onderzoek is gebleken dat Joseph Timmermans over een meer dan gemiddelde intelligentie beschikt. Geslaagd in een college, weliswaar met matige cijfers, op het ogenblik van de feiten begonnen aan een architectuuropleiding.

ADMINISTRATIE 2 : Wel werd bij zijn arrestatie geconstateerd dat beklaagde wartaal uitsloeg. Zo maakt één verslag melding van een verhaal over een verkoper van Ultra Dash-producten. Die zou aan de heer Timmermans bebloede lakens hebben getoond als gevolg van een kindermoord. Met Dash gewassen waren de lakens terug schoon. Er ontstond tussen verkoper en de heer Timmermans vervolgens een conflict omdat de laatste toch nog weigerde twee dozen van een onbekend waspoeder te ruilen tegen de Ultra Dash. Aldus het verhaal van de heer Timmermans. Op zijn minst vreemd.

ADMINISTRATIE 3 : Ook werd melding gemaakt van een voortdurende obsessie in verband met water, over de verwoestende kracht ervan, en de machtige strategie waarover het zou beschikken waarmee het uiteindelijk de wereld zou verwoesten. Wellicht bevestigt verder psychiatrisch onderzoek de eerste these van mogelijke histerie.

ADMINISTRATIE 4 : Er zijn ook diverse getuigenissen van Timmermans' voortdurend citeren van de bijbel - en daaruit altijd passages over de apocalyptische voorspellingen van dood en ondergang. Ik citeer er één bij wijze van voorbeeld. "Genesis zal zich herhalen. De bronnen van de diepte zullen openbarsten, de hemel zal weer

honderdvijftig dagen lang een onafgebroken waterstroom over de aarde storten."

ADMINISTRATIE 5 : En dan blijft natuurlijk ook de daad zelf nog. Zo volkomen onbegrijpelijk en onverwacht, gezien de omstandigheden en zijn relatie met het slachtoffer. Eerder een verwijzing naar een vorm van manische depressiviteit.

ADMINISTRATIE 6 : Hij brulde als een beest toen hij werd binnengebracht. Noodgedwongen moest hij op het bed worden vastgebonden. Eén bewaker raakte daarbij licht gewond. Agressiviteit dus.

ADMINISTRATIE 7 : Waanzinnige verwijzingen ook naar spelletjes, waterspelletjes die hij en Laila nu niet meer konden spelen omdat hij in de gevangenis zat. Dat zij wachtte op zijn quizvragen, en of hij haar mocht schrijven, zodat ze alsnog konden spelen.

ADMINISTRATIE 8 : Zijn opname in de psychiatrische afdeling van deze gevangenis lijkt ons dan ook ten zeerste aangewezen, daarbij steunend op grond van de beschermingsmaatregelen die wij als maatschappij ten aanzien van zijn persoon genoodzaakt zien te nemen.

ADMINISTRATIE 9 : Het lijkt me bovendien aangewezen hem enkele dagen onder secreet te plaatsen. Afzondering van de andere gevangenen gedurende een onbepaalde periode dringt zich op gezien de onvoorspelbaarheid van zijn gedrag. Contact met buitenwereld voorlopig uitsluiten.

ADMINISTRATIE 10 : Er wordt gezorgd voor de nodige documenten. Psychiatrische begeleiding zal zo vlug mogelijk starten en tot verdere verduidelijking moeten leiden.

ADMINISTRATIE 11 : De eerstvolgende stafvergadering evalueren we de resultaten, en kan na een voorlopige diagnose gestart worden met een aangepast begeleidingsprogramma.

(Licht is langzaam weggefadeed. Acteurs weg langs zijcoulissen. Puntspot op Joseph.)

(Joseph blijft nog even in hoekje zitten bij begin monoloog. Nadien rechtstaan en cel verkennen. Licht wijzigt langzaam van puntspot naar algemener licht, enkel op gevangeniscel.)

JOSEPH : Daar zit een lek. Daar, rechtsboven in de hoek. Gele kringen op het plafond. Het beste bewijs. Een lek. *(Staat langzaam recht.)* Lekken wijzen op verrotting. Eerst sijpelt het water binnen, heel langzaam, onmerkbaar haast, en dan begint het haar vernietigende werk. Gebarsten hout. Afbladderende verf. Afbraak. Verminking. Macht. Water is oppermachtig. De studentenkamer die ik huurde, zat vol verrotting. Overal stonden lege conservenblikken om het binnendringende vocht op te vangen. Tik-tik-tok-tik. Hoe harder het buiten regende, hoe hoger het ritme werd opgedreven. Tik-tik-tok-tik. Tik-tik-tok-tik. Ik kon uren naar de neerploffende druppels luisteren, vooral 's nachts, als alles in het huis stil was en iedereen deed alsof hij sliep. Vreemd dat de meeste mensen lekken zo haten. Op school werd er voortdurend op gewezen dat water de grootste vijand van de architect is. We zagen de gevolgen van lekken op het parket. Er werd ons getoond hoe we het vocht uit onze bouwwerken moesten weren. Niet één docent die de natuurlijk kracht van water aanstipte. Niemand die hardop durfde te zeggen dat een gebouw - eender welk gebouw - in wezen zwakker is dan water. Ik weet wel beter, ondertussen. Iedere avond opnieuw staarde ik, liggend op mijn bed, naar de zwarte spikkels op het plafond, naar de binnensijpelende druppels. De profs verzwegden de waarheid. Verrotting hou je niet tegen, kan je niet tegenhouden. Tik-tik-tok-tik. Deze kamer is van alle kleur ontdaan. Witte muren. Witte tafel. Witte lavabo. Alles wit. Als ik mijn hoofd ophef, kan ik de lucht zien. Grijsblauwe banden, opgehangen in een kadertje van dertig op dertig centimeter. Iemand heeft er grijze strepen tussengeklad. Het bed waarop ik liggen moet is hard. Kille lakens. Spierwit. Gewassen met Dash Ultra. Dat wast alle sporen weg. Zelfs die van het verleden. *(In de verte wordt onweer hoorbaar. Joseph wordt hysterischer.)* Hoor! Onweer! Het onweert! Donder, bliksem, regen? Water... *(Joseph geniet zichtbaar, lacht luidop.)* Dit is het leven!

(roept) Huldigt Jahwe, zonen des hemels, huldigt Jahwe om zijn glorie en zijn macht. Zijn stem heerst over de wateren, hij spreekt in het onweer. *(Gehuid van onweer neemt toe. Joseph werpt zich op de knieën.)* Doch zelf blijf ik Heer, tot u bidden. Trek mij uit het slijk eer ik wegzink, laat mij mijn vervolgers ontgaan, aan dit bodemloos water ontkomen. Heer, wees mijn verlosser, maak mij vrij. Kijk Heer, kijk, ik zal U helpen U van uw belagers te ontdoen. *(Neemt een handvol water uit ijzeren emmer, giet het over zijn handen.)* Primus inter pares, laat ons één worden. *(Sluit zijn ogen, spuwt in zijn hand, maakt een vuist.)* Het water kan opgaan in mijn speeksel, ik ben één met U. *(Wrijft water en speeksel over zijn gelaat, herhaalt dit met water uit emmer, bezeten.)* Ik doop mijzelf met water, opdat Hij mij bekeren mag! Hij die na mij komt is sterker dan ik en ik ben niet waardig hem van zijn sandalen te ontdoen. Hij zal mij dopen met de Heilige Geest. *(Begint met beide handen water door de cel te kappen, daarna met beker, maakt alles kleddernat, rent als een bezetene door de cel.)* God, het water wordt U gewaar. Het water ziet U, het kolkt, het schokt tot in zijn gronden. In regens breken de wolken. Weer en weer verschieten uw schichten. Het geweld van uw donder blijft rollen. Hemelvuur striemt de wereld met licht dat de aardbodem siddert en schokt. Door de zee heen voert uw weg, door oneindige wateren uw pad. *(Het onweer vermindert. Joseph kijkt en luistert ongelovig, bonkt tegen glaswand.)* Nee! God, laat me niet in de steek! Heiland help me, help me! *(Hij kruipt op handen en knieën door de kamer, neemt bijbel van tafel, tracht het water te behouden, spetst.)* Hoe lang Heer zult Gij mij blijven vergeten. Keer weder Heer, maak mij weer vrij, verlos mij met uw goedheid. Kreunend en afgemat schrei ik dag en nacht op mijn bed, doordrenk ik mijn lakens met tranen. *(Joseph staat moedeloos op, legt de bijbel terug neer. Leunt met zijn hoofd tegen het glas. Fluistert eerst, nadien brullen.)* Kan er iemand mij komen helpen? Het regent hier langs alle kanten binnen. Ik ben aan het verdrinken! Help! Help mij dan toch! *(Snikt tegen glas)*

(Licht uitfaden op puntspot Joseph eindigen, faden tot zacht licht. Piano.)

SCENE 3

(Volop licht in cel. Maatschappelijk assistente komt vriendelijk binnen. Ruimt nadat ze al het water ziet met een dweil of vod het water op. Uitwringen in emmer. Joseph staat nog steeds in zelfde positie.)

MAATSCHAPPELIJK ASSISTENTE : Goedemorgen Joseph, heb je goed geslapen? Blijkbaar niet, je bed lijkt onbeslapen. Niet aantrekken, Joseph, de eerste dagen zijn de moeilijkste, nadien beter het wel.

JOSEPH : *(Monotoon, nog steeds tegen raam)* Joseph Timmermans, momenteel verblijvend in de Jozef Ceustermanstraat 42. Dat is het nieuwe adres dat zij voor mij hebben voorzien. *(Druait zich plots naar maatschappelijke ass.)* Grappig toch? Joseph Timmermans, Jozef Ceusterman. Of vindt u dat niet grappig? Kunt u er de humor niet van inzien? Ik eigenlijk ook niet... *(Zet zich op stoel)*

MAATSCHAPPELIJK ASSISTENTE : Het zal wet beteren, Joseph, nadat je secreet is opgeheven val je onder het normale reglement van niet-beklaagde. Dan wordt alles een stuk draaglijker. Je familie mag je vanaf dan dagelijks bezoeken, andere personen die hiervoor de toelating hebben, tweemaal per week.

JOSEPH : U ziet er goed uit, juffrouw, veel te mooi om in dit vochtige gebouw te werken. En zo jong nog. Vocht is ongezond, weet u, gevaarlijk zelfs.

MAATSCHAPPELIJK ASSISTENTE : *(glimlacht)* De naam is Veerle. Bedankt voor het complimentje, Joseph. Ik ben de maatschappelijke assistente en wij zullen mekaar regelmatig zien. Als je klachten hebt, of vragen, kan je steeds bij mij terecht. Goed?

JOSEPH : Klachten? Waarom zou ik die hebben? Ik mag hier niet weg, kan zelf naar niemand schrijven of telefoneren, heb enkel een bijbel om in te lezen. Overigens prachtig boek! Welke klachten zou ik hebben.

MAATSCHAPPELIJK ASSISTENTE : Binnenkort krijg je de toelating om te bellen, één keer per dag. En ik probeer zo vlug mogelijk te regelen dat Karel langskomt. Dat is één van de bewaarders die voor de boeken verantwoordelijk is. Zo Joseph, dit

formulier zou je nog even moeten invullen, zo eerlijk mogelijk. Dat is voor je dossier, begrijp je, en hoe waarheidsgetrouwer jij schrijft, hoe vlugger we je uit deze nare kamer kunnen krijgen.

JOSEPH : *(leest huidop)* Antwoordblad MMPI, copyright 1943, university of Minnesota. Published by the Psychological Corporation New York, N.Y. All rights reserved. Alsof iemand zo'n zootje zou willen kopiëren...

MAATSCHAPPELIJK ASSISTENTE : *(lacht even)* Vul het nu maar gewoon in. Neem er je tijd voor. Straks ga je naar de dokter. Die zal dan verdere tests afnemen. Goed. Tot binnenkort.

(Veerle verlaat de cel. Joseph begint vragenlijst in te vullen. Licht uit op cel Joseph, aan op tafel waarachter psychiater. (witte doktersjas))

SCENE 4

(Psychiater Verwee in doktersjas achter bureau, vult papieren in. Hard licht op bureauruimte. Joseph komt duidelijk vijandig binnen. Andere kant podium komt later leraar op.)

VERWEE : Goedemiddag, gaat u zitten. *(Joseph zet zich tegen zijn zin neer)* U bent dus Joseph Timmermans, ik ben dokter Verwee, aangenaam. *(Steekt zijn hand uit ter begroeting, Joseph negeert die. Verwee maakt aantekening en gaat onverstoorbaar verder.)* Ik heb vernomen dat u hier al sinds gisteren bent? Het spijt me dat ik u niet eerder kon ontmoeten. Koffie? *(Joseph blijft zwijgen en volgt met argusogen de bewegingen van Verwee, die voor zichzelf een kop koffie inschenkt, traag, suiker, melk, langzaam roerend, stilte.)* Men heeft mij aangesteld om u te onderzoeken, zodat verdere beslissingen omtrent uw toekomst kunnen worden genomen. *(Tikt met lepeltje tegen bordje. Joseph wordt duidelijk nerveus.)* Er wordt van u verwacht dat u uw medewerking verleent aan alle tests die nodig zijn om een inzicht te krijgen in uw persoonlijkheid. Het is in uw eigen voordeel dat u deze tests zo

goed mogelijk tracht te volbrengen. Indien de situatie dit vereist, kunnen er extra vrijheidsbeperkende maatregelen genomen worden ter bescherming van uzelf, uw medepatiënten en hulpverleners, maar ik neem aan dat zoiets niet nodig zal zijn... Zo, dat is dan alvast geregeld. Ik zou nu graag een kleine intelligentietest van u afnemen. Dat is zo de gewoonte bij nieuwkomers... *(neemt boekje en toont het aan Joseph)* We gaan eens samen kijken naar de eerste opgave. Je ziet hier drie figuren die telkens een verschillende vorm hebben. De vraag die ik stel is heel eenvoudig: welke figuur uit deze reeks past bij de figuren hieronder?

(Joseph staart naar het blad, begint te beven, licht uit, puntspot aan op leraar, andere kant podium.)

LERAAR : Weet je het weer niet, Joseph? Weer met je gedachten elders? Deze opgave is zo simpel dat leerlingen van de eerste klas ze al kunnen... Misschien moeten we je maar weer naar die klas verplaatsen, Joseph... Nog steeds geen antwoord? Ik neem mijn puntenboek al klaar, Joseph, dat wordt een rond cijfer... je begrijpt toch wat dat betekent, niet, Joseph...

(Licht terug verplaatsen van leraar naar psychiater. Joseph zit nog steeds te beven.)

VERWEE : Joseph? Alles in orde Joseph? Weet je echt niet welke figuur past bij de andere?

JOSEPH : *(agressief)* Natuurlijk wel! Belachelijke oefening. Figuur C is de vorm die je zoekt. Nu tevreden? Ik ben geen debiel, zeiker!

VERWEE : Mijnheer Timmermans! Schuttingtaal gebruiken heeft geen enkele zin. Lost u nu rustig de volgende opgave op...

(Licht uit, aan op leraar.)

LERAAR : Zie je wel dat je het kunt Joseph. Een kwestie van concentratie. Je wil toch niet dat men je je hele leven gaat belachelijk maken? Je maakt het jezelf wel erg moeilijk.

En de anderen ook... Neem nu dat voorval op je eerste schooldag hier... en dan nadien, tijdens de bosklassen. Je maakt jezelf tot geliefkoosd doelwit op die manier. Wees toch eens wat meer man, wees eens wat flinker! Op deze manier ga je het nooit zover brengen als je vader, Joseph! Dat is een man om fier op te zijn! Wat die met hard werken bereikt heeft...

(Wisselen licht leraar psychiater.)

VERWEE : OK, de vorige tests heb je prima gedaan, Joseph. Nu komt de laatste opgave. Bekijk deze tekening eens aandachtig. Je krijgt even de tijd om deze tekening te bestuderen, nadien zal ik je vragen haar zo nauwkeurig mogelijk na te tekenen. Is dat duidelijk? Deze twee lijnen die mekaar doorkruisen, Joseph, wat zie je daarin?

JOSEPH : Een brug. Een opgehaalde brug. En die punten zijn waarschijnlijk visserboten die terugkeren van de zee.

VERWEE : Goed zo. En die rechthoek opzij?

JOSEPH : Een toren. Het vissersboten deel onderaan is waarschijnlijk onkruid. Hoog gras. Aan de rechterkant een muur.

VERWEE : En die vormen hier rechts?

JOSEPH : Dat is moeilijker. Oh nee, toch niet, die driehoek is de bek van een vogel, een grote vogel. En die ovaal is een ei...

VERWEE : *(Kijkt op zijn horloge.)* Goed zo, Timmermans, je kent de opdracht. Teken nu alles na wat je gezien hebt op dit blad. Neem rustig de tijd, ik zal je niet onderbreken...

(Verwee draait zich om. Joseph tekent onbeheerst en mompelt terwijl hij schetst.)

JOSEPH : Fluitje van een cent, die opdracht. Het kleinste kind kan dit tekenen. Alsof ik dat als toekomstig architect niet zou kunnen... als ze dat willen maak ik een perfecte kopie. Maar voor de grap teken ik een klein barstje in het ei. Logisch toch, als die vogel het van die hoogte liet vallen? Het middelste bootje laat ik zinken. Geen redding mogelijk. Alle opvarenden zijn verdronken. Vandaar dat de vlag op de toren